

जसवंत सिंह खलराको अपहरण र हत्या

दिलवीर सिंह

सन् १९९५ को आजकै दिन एस खालालाई तरनतारन जिल्लाका सादा पोशाकका प्रहरी अधिकारीहरूले पञ्जाबको अमृतसरस्थित उनको घरबाट अपहरण गरेका थिए। यसअघि, जब एस जसवंत सिंहको अनुसन्धानले पञ्जाब पुलिसद्वारा हजारौं युवा सिखहरूको अधैरे हत्या र दाहसंस्कारको पर्दाफास गरेको थियो, तरनतारनका पुलिस अधीक्षक अजित सच्चुले भनेका थिए- यदि २५ हजार हराएका छन् भने, यसलाई बनाउन सजिलो हुनेछ। अझ देरै गायब पनि।

अजित सन्धु र पञ्जाब पुलिसले उनीहरूको धन्कीलाई राम्रो बनायो।

सेप्टेम्बर ६, १९९५ मा उनको अपहरण देखि २७ अक्टोबर, १९९५ मा उनको अन्तिम हत्या सम्म, एस खलराले अकथनीय यातना र दुर्व्यवहार सहे।

खलरा हत्या प्रकरणमा साक्षीको रूपमा अगाडि आएका पूर्व विशेष प्रहरी अधिकृत कुलदीप सिंहका लागि एस खलराको मृत्युको कथा पूर्ण रहस्य नै बन्न सक्छ। कुलदीप सिंहलाई गैरकानुनी नजरबन्दमा एस खालालाई खाना खुवाउने काम दिइएको थियो।

कुलदीप सिंहले पञ्जाब प्रहरी प्रमुख केपी गिल हत्या हनुमन्दा केही दिनअघि हिरासतमा रहेका बेला खलरालाई भेट्न आएको बताए। गिल आधा घण्टा एस खलरासँग बसे। गिल गएपछि, कुलदीप सिंहले प्रहरी चौकीका प्रमुख, एस एचओ सतनाम सिंहले एस खलरालाई भनेका छन् कि यदि उसले गिलको सलाह सुने र सहमत भएको भए आफूलाई बचाउन सक्छ।

अक्टोबर २७, १९९५ मा, कुलदीप सिंहले भने कि पुलिस अफिसरहरूले एस खलरालाई कुटपिट गर्न थाले (एक नियमित घटना) तर त्यसपछि उनको छातीमा दुई पटक गोली हाने। करिब १० बजेको थियो। एस खलराको शवलाई प्रहरीले जीपमा राखेर हरिके नहरमा फालिएको थियो। एस खलराको शवको डिस्पोज गर्ने प्रहरी अधिकृत अरविन्दर र बलविन्दरलाई उनीहरूले हरिके रेस्ट हाउसको ल्यानमा सेवन गरेका दुई बोताले

मदिरा दिएर पुरस्कृत गरेका थिए भने उनीहरूका वरिष्ठ अधिकारीहरूले भित्रे रमाइलो गरेका थिए।

एस खलरा र क्यानेडियन जडान बेपत्ता हनुमन्दा तीन महिनाअघि एस खलरा क्यानडाको विश्व सिख संगठनको निमन्त्रणमा क्यानडामा थिए। उनले ध्वज को संसदीय भोजमा आफ्नो अनुसन्धान र पञ्जाबमा भइरहेको अत्याचारको बारेमा बोलेका थिए।

मा एक समाचार विज्ञप्ति जारी गरी एस खलरालाई तत्काल रिहा गर्न आह्वान गरिएको थियो र क्यानडाली अधिकारीहरूलाई प्रधानमन्त्रीदेखि सांसदहरू एस खलराले आफ्नो भ्रमणको क्रममा भेटेका थिए र एस खलरालाई रिहा गर्न भारतलाई बोलाउन आग्रह गरेका थिए। एस खलराको चकित पार्ने अपहरणप्रति क्यानडामा आएको प्रतिक्रियाले भारत सरकारलाई चकित पारेको थियो।

एस खलरालाई घरमा बर्नेहरूले उनी एकदमै शान्त भएको बताए। उनले धेरै बोलेनन् र पञ्जाबमा फरक पार्ने काममा उनी सधै केन्द्रित थिए जस्तो देखिन्थ्यो।

केही क्यानडाली सिखहरूले उहाँलाई सम्पर्क गरे र सुकाव दिए कि क्यानडामा शरणर्थी स्थितिको लागि आवेदन दिन बुद्धिमानी हुनेछ किनभने भारत फर्किंदा उसलाई हानिको बाटोमा पुग्न सक्छ। एस खालाले आफूलाई मारिन सक्ने थाहा भएको बताए। तर उनीसँग एउटा काम थियो र उनले पञ्जाब बाहिर बसेर यो गर्न सक्छन् भने सोचेका थिएनन्।

जब एस खलराको अपहरणको खबर क्यानडा पुग्यो, ध्वज को टोली सक्रिय भयो। सेप्टेम्बर ८, झड्ढढ

भारत सरकारले एस खलरालाई पुलिसले अपहरण गरेको कुरालाई अस्वीकार गर्न्यो र सरकारको हैसियत स्पष्ट गर्दै एउटा पत्रमा पञ्जाबका पूर्व गर्भनर एसएस रेले अपहरणकर्ताहरू केवल प्रहरीको रूपमा लुकेका थिए। भने।

जब सासद कोलेन ब्युमियरले कमन्स विदेश मामिला समितिका सदस्यहरूसँगको भेटमा भारतीय महावाणियद्वारा प्रेम बुधवारसँग एस खलरा बेपत्ता भएको विषय उठाए, बुधवारले ब्युमियरलाई समातेर यसलाई चिसो गर भने। स्तब्ध पार्ने घटनालाई क्यानडाली प्रेस द्वारा अर्को दिन रिपोर्ट गरिएको थियो:

भारतीय उच्चायुक्तले आफूलाई समातेको सांसदको भनाइ छ

ओटावा - एक लिबरल सांसदले भनिन् कि भारतको उच्चायुक्तले उनलाई समात्यो र उनलाई भारतमा मानवअधिकार हननका बारेमा सोधेपछि यसलाई चिसो पार्न भने।

कोलिन ब्युमियर भनिन् कि यो घटना गत हप्ता प्रेम बुधवारले कमन्स विदेश मामिला समितिका सदस्यहरूसँग भेट्दा भएको थियो।

"उनले सोचेका थिए कि हामी व्यापारमा ध्यान केन्द्रित गर्नेछौं," ब्युमियरले

उनको ठेगानाको बारेमा आधिकारिक रूपमा जानकारी दिइएको छैन," एन्स्टीले भन्यो, यो उनको सुरक्षाको लागि अत्यन्त चिन्तित थियो। खलरा अकाली दल राजनीतिक दलको मानवअधिकार शाखाका प्रमुख हुन्, जसले भारतबाट ठूलो पञ्जाबी स्वायत्तताको लागि आह्वान गरिरहेको छ। उनले जुनमा ओटावाका सांसदहरूलाई पञ्जाबमा प्रहरीले २५,००० मानिसको हत्या गरेको बताए।

ब्युमियर भनिन् कि उनी घटनालाई बढाउन चाहेदैनन्। मेरो सबैभन्दा ठूलो चिन्ता श्री खलराको सुरक्षाको लागि हो।

एन्स्टीका अनुसार खलराको मानवअधिकार समूहले सबै अज्ञात व्यक्तिहरूको मृत्युको सम्बन्धमा जनवरीमा पञ्जाब र हरियाणा उच्च अदालतमा याचिका दायर गरेको थियो। जनवरी १९९६ मा, क्यानडामा प्रधानमन्त्री जीन क्रेटिन र वर्तमान ध्वज अध्यक्ष प्रेम सिंह भिन्डले भारत भ्रमणको क्रममा एस खलराको परिवारसँग भेटे।

एस खलराको विरासत एस खलराको मिशन उनको मृत्युसँग समाप्त भएन। मानवअधिकार कार्यकर्ताहरूले पञ्जाब पुलिसद्वारा बेपत्ता भएका निर्दोषहरूका मुद्दाहरूमा काम गरिरहन्छन् जुन पञ्जाबका अन्य जिल्लाहरूमा एस खलराले अध्ययन नगरेका शमशान स्थलहरूको अग्निलेखहरू अहिले सिल गरिएको छ र पहुँचयोग्य छैन। यस वर्षको जुनमा क्यानडामारि ध्वज को वार्षिक कार्यक्रमहरूमा, नवकिरण कौर खलरा र वरिष्ठ भारतीय अधिवक्ता कोलिन गोन्साल्व्सले पञ्जाबमा न्यायको लागि चलिरहेको अभियानको बारेमा कुरा गरे।

क्यानडामा, युवाहरू एस खलराको मिशनहाट प्रेरित भइरहेका छन्।

२०११ मा, डब्ल्यूएसओ र दिल्ली भारतमा मानव अधिकार कानून नेटवर्कले मानव अधिकार रक्षकहरूको लागि खाला सेन्टर फर ह्युमन राइट्स डिफेन्डर्स सुरु गर्न्यो जसले अन्यायको विरुद्धमा बोल्नको लागि आफ्नो ज्यान जोखिममा पार्ने नायकहरूको सुरक्षा गर्न थाल्यो।

एस खलराले अन्धकारसँग लड्ने एउटै मैनबत्ती भएको बताए। उहाँको प्रेरणाले अनगिन्ती मैनबत्तीहरू जलेका छन् र अन्धकार अन्त्य नभएसम्म जलिरहनेछन्।

Misconceptions about talks with India

Mr Karki

During the visit of Foreign Minister Shah Mahmood Qureshi to the United Arab Emirates (UAE) on April 17 this year, some analysts and anchors of print and electronic media, including those of foreign and Indian media entities said that Qureshi would meet Minister of External Affairs of India Dr S Jaishankar who would be in Abu Dhabi for a day trip on April 18, setting off speculations that the top diplomats may meet as part of efforts to seek rapprochement.

Indian media in particular propagated that the foreign ministers of Pakistan and India would hold secret talks to break the Kashmir deadlock and the UAE is facilitating these dialogues as a third party. Surprisingly, the UAE Ambassador to Washington also confirmed that his country was facilitating dialogue between the two countries.

But there was no official confirmation from the

governments of the UAE and Pakistan about these talks, while there were also misconceived reports that senior intelligence officials of Pakistan and India had met in Dubai in January, leading to the ceasefire between the two countries along the Line of Control (LoC), as the UAE allegedly played a key role.

In the recent past, the controversial debate accelerated on the country's media when the federal cabinet deferred the proposal of the Economic Coordination Committee (ECC) for the import of cotton and sugar from India, saying that Islamabad has moved to normalise relations with New Delhi without resolving the Kashmir issue. Some of them allegedly stated that the present regime bargained the Kashmir dispute in exchange for trade with India.

Meanwhile, addressing the two-day conference-Islamabad Security Dialogue, PM Imran Khan stated that good relations with regional neighbours were also paramount for national security and called upon India to give the people of Indian Illegally Occupied Jammu and Kashmir (IOJK), under which the region was stripped of its statehood and special

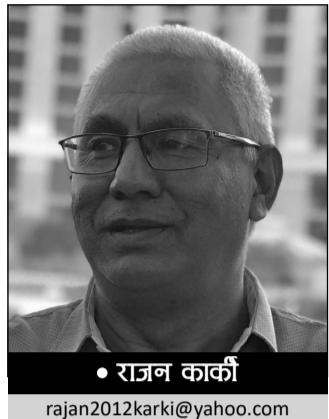
constitutional status. Special Assistant to Prime Minister on National Security Moed Yusaf stated that the ECC forwards its recommendations to the cabinet for approval in every decision; the cabinet is the final decision-making forum. However, without taking cognisance of reality, various leaders of Pakistan's opposition parties denounced the lifting of the ban on the import of cotton and sugar from India, saying that Islamabad has moved to normalise relations with New Delhi without resolving the Kashmir issue. Some of them allegedly stated that the present regime has raised the issue of IOJK, the military lockdown, state terrorism and abrogation of the special status of Kashmir on various international forums, including the OIC and the UN, while stressing on the settlement of the Kashmir dispute in accordance with the UN resolutions.

Putting an end to speculations, a day after his

visit to UAE, Foreign Minister Shah Mahmood Qureshi ruled out backchannel talks between Islamabad and New Delhi, clarifying that he was not scheduled to meet his Indian counterpart S Jaishankar. He elaborated: "I am here for a bilateral visit... UAE-Pakistan and not an India-specific agenda... We are ready to hold talks with New Delhi if it reverses the illegal steps of August 5, 2019."

During a recent trip to Turkey, Foreign Minister Qureshi also attended the trilateral meeting of the ministers of foreign affairs of the three countries—Afghanistan and Turkey held in Istanbul regarding peace in Afghanistan. Talking to a Turkish television network, Qureshi categorically rejected the speculation of any secret talks between Pakistan and India through backdoor channels or third-party involvement—the UAE. Misconceptions about the secret Pakistan-India talks particularly on the Kashmir dispute have been clarified.

देश खोजेर रोजेर पाइन, देश नहुनुको पीडा शरणार्थीलाई सोधौं

• राजन कार्कि

rajan2012karki@yahoo.com

पाइन्छ | नपत्याए शरणार्थीलाई सोध |
युएनएचसीआरको रेर्केड भन्छ- मुटानी,
रोहिण्याजस्ता जबरजस्ती बिस्थापितको संख्या
८९३ मिलियन छ भने शरणार्थीको संख्या
२७१ मिलियन छ | यसमा रुस र युक्तेनको
युद्ध र सन २०२५ मध्यपिठिका शरणार्थीको
संख्या समावेश छैन |

आफ्नो भन्ने माटोमा उभिनुको गैरव
नै आर्के हुन्छ | त्यो गैरवबारे प्यालेस्टाइन
पढ, आफ्नो देशको महत्व करि हुन्छ | १५
नोभेम्बर १९८८ मा अल्जियरमा पीएलओका
तत्कालीन अध्यक्ष यासेर अराफातले
प्यालेस्टाइन राज्यको स्थापनाको घोषणा गरेका
थिए | १९९३ मा ओस्लो सम्झौतामा हस्ताक्षर
भएको एकवर्षपछि पश्चिमी किनार र गाजापट्टी
समावेश गरेर शासन गर्न गठन गरिएको
थिए | प्यालेस्टाइन आज पनि इजरायलबाट
प्रताडित भइरहन्छ | प्यालेस्टाइन, एक डिं-जुर
सार्वभौम देश, इजरायलसँग सार्वभौमस्ता
विवादमा छ | १९४७ मा राष्ट्रसंघमा मतदान
भयो, १९४८मा युद्ध छेडियो र प्यालेस्टाइन
स्वतन्त्रता घोषणा गरियो | तर आज पनि
आफ्नो देशका लागि इजरायल र प्यालेस्टाइन
युद्ध-तनावमा छैन | २०११ मा राष्ट्रसंघको
सदस्यताका लागि निवदेशन दिएको
प्यालेस्टाइनले भयंकर पर्यवेक्षकसम्मको मान्यता
पाएको छ | विश्वशक्ति अमेरिका, इजरायल,
युरोपेली देश स्वायत्त भूरजनीतिक संस्थामात्र
मान्छन् | प्यालेस्टाइन विश्व समाजमा छुट्टै
निकाय हो, जसको पीडा धेरै गहुङ्गो छ |

नेपाल सम्यताको विकास भएरेखि
स्वतन्त्र देश | अमेरिकाभन्दा ८ वर्षले
जेठो मुलुक | यो मुलुकमा लोकतन्त्र छ,
लोकतन्त्र नै देश स्वाधीनने पद्धति हुन्पुगेको
छ | कारण, लोकतन्त्रका जो जो नेतृत्वमा
चन्तिनीहरूलाई देशप्रति गर्व छैन | नेपाल
निर्मातालाई अपमान गर्न्छन | माटोप्रति गर्व
गर्दैनन | राष्ट्रको माटोलाई धुलो सम्पन्नन,
राष्ट्रिय भण्डालाई एक धरो थात्रो कपडा
सम्पन्नन | २ सय वर्ष अंग्रेजको गुलाम बनेर
१९४७ मा स्वतन्त्र भएको भारतलाई थाहा छ,
स्वाधीनता र सार्वभौमिकताको महत्व | त्यही
भारत नेपाललाई आफ्नो सुरक्षा छातामुनी
राख्न चाहन्छ | विश्वशक्ति मुलुक नेपाललाई
पनि चुनाव जिले, शासन गर्ने, शक्तिशाली
बन्ने, हैकम चलाउने चरित्रमा रत्तिएका छैन |

जनादेश होइन, थड्यन्त यिनको शक्ति बनेको
छ | राजनीहरूलाई देशप्रति गर्व छैन | नेपाल
लुट्टे र लुटेको धनले जे पनि किन्न पाइन्छ
भन्ने हाटबजार बनाएका छैन |

देशको भूमिकाका लागि, सार्वभौमिक
अधिकारका लागि दिल्ली सम्झौताको विरुद्ध
००७ सालमा डा. के. आई. सिंहले बिद्रोह
गरेका हुन् | मात्राक्रासाद कोइरालाका
अनुसार नेपालको अनुमति नै नलिई दुईपल्ट
भारतीय सेना नेपालमा पस्यो | भीमदत्तको
हत्या भारतीय सेनाले गरेको हो | तिनै

भूराजनीतिमा सामेल गराउन अग्रसर छन् |
नेपालको अस्तित्वमा धावा बोलेहस्को
लोलीमा बोली मिसाउन अग्रसर भएको वर्तमान
नेपालको नेतृत्व नेपालीलाई शरणार्थीको,
सिकिमी, भुटानी, फिजीको हालतमा पुऱ्याउने
साफेदार बन्न थालेका छैन |

वीर बिराङ्गानाले निर्माण गरेको नेपाल
राष्ट्र केही पार्टी र नेताको सत्ता र शक्ति
स्वार्थको बली चढन थालेको छ | गणतन्त्रमा
गण देखिन, लोकतन्त्रमा लोकहित हुँदैन |
संविधान छ, शासन विधिमा चर्चैन |
राजनीति व्यवसाय बनेको छ | न्यायालयदेखि
सम्पूर्ण राज्य सञ्जालमा राजनीति मात्र हुन्छ |
बाघको अनुहार पर्दैमा बन बिरालो कहिल्यै
बाघ बुँदैन भनेको यही हो |

हाम्रा नेताहरू बाघ होइनन् | जसरी

मातृकाले केही गर्न सकेनन् | भीमदत्तलाई
मारेपछि भारतले कसैलाई नेपाली राष्ट्रवादको
प्रतीक भएर उठाने दिएन | भीमदत्तपछि
महेन्द्रले राष्ट्रवादी युद्ध लडे, बिगत ५१
वर्षमा महेन्द्रजस्तो अर्को नेता जन्मिन
सकेन | नेपाली राजनीति भनेको विदेशीले
उम्पाइदिएको बुख्याँचा मात्र बन्यो |

नालापानीको युद्ध लड्दा युद्ध मैदानबाट
गुज्जिएको थियो : 'यो नेपाली शिर उचाली.'
भन्ने युद्धगीत | यो गीत लोकतन्त्रले प्रतिगामी
सुचीमा राखेको छ, रेडियोमा बढैन |
भारतको दास बनिसकेको नेपाली राजनीतिको
मूलनीति भनेको गोर्खा भर्तिकन्द, अग्निपथ
सैनिक भर्ति, डाक्टर-नर्स-केरयर गिरिदेखि
मजदूर भर्ति हुने, युवा युवती बेच्ने र
भारतलगायतका शक्तिराष्ट्रको पाउमा लम्पसार

जनताको विश्वासको सम्मान गर्न सकेनन् |
कुनै पनि पार्टीभित्र नेपालवाद बलियो
देखिन | जो नेपालवादी छ, उसलाई मदन
भण्डारी अथवा राजा वीरेन्द्रको नियतिमा
पुऱ्याईन्छ भेर पटक-पटक प्रचण्डले आफै
अभियक्ति दिएका छन् |

राष्ट्रका लागि स्वाभिमानमा उभिन सक्ने र
विदेशीले किन्न नसक्ने चारजना नेता पाउन
गाढो भयो | नेता स्वाभिमानी नभएपछि राष्ट्र
पराधीन हुनेहेछ | बिस्तारवाद र सामाजिकवाद
सबैभन्दा बढी बिराध हुने र तिनकै दास बन्ने
देश विवरमै नेपाल होल | तिनै शक्तिको
पोखरीमा बिहानीका मुख धुने र रातिको मुख
बुद्धने नेता भएको देश पनि नेपाल पहिलो
हो | बुद्धिजीवी, नागरिक समाजसमेत विवेक
मोर उही छाड्याङ्का बूला बनेका छन् |

नेताहरूले लोकतन्त्रलाई अडीस जातको
लामखुद्दै बनाए | यो लामखुद्दैले ठोकेपछि
टाउको सानो भएको बच्चा जम्मच |
लोकतन्त्रमा जति नेता छन्, तिनको टाउको
सानो छ, यिदी पनि सानो छ | यसकारण
स्वार्थको नर्क स्नानलाई लोकतन्त्र भनेर
विवेकहीनहरू भ्रम फैलाइरहेका छन् | हामी
नागरिकहरू यस्तै बिचारहीनहरूको शासनको
बेहाल र दुर्गति भोगिरहेका छौं | भोगौ हाइटीको
दुम्भालिएर प्रवृत्तिलाई जति भोग्नु छ, भोगौ |

राजनेता हुन ढाड्मा हाड चाहिन्छ,
राजनीति र कूटनीतिमा दक्षता चाहिन्छ |
त्यस्तो दक्ष नेता भएनन् |

● ● ●
**२०६३ सालको जनआन्दोलनबाट नेपालमा
परिवर्तन भयो | यो परिवर्तन जनमतको अवमान्ना
गर्दै अदालतको परमादेशबाट बनेको गठबन्धन
सरकारका रूपमा देखा परेको छ | समाजवादी र
जनवादी मिलेर आश्चर्यजनक रूपमा यो सरकार
चलिरहेको छ |**
● ● ●

पनि चुनाव जिले, शासन गर्ने, शक्तिशाली
बन्ने, हैकम चलाउने चरित्रमा रत्तिएका छैन |
जनादेश होइन, थड्यन्त यिनको शक्ति बनेको
छ | कारण, लोकतन्त्रका जो जो नेतृत्वमा
चन्तिनीहरूलाई देशप्रति गर्व छैन | नेपाल
लुट्टे र लुटेको धनले जे पनि किन्न पाइन्छ
भन्ने हाटबजार बनाएका छैन |

राजनीतिक मैदानमा नेपाल मेरो देश हो,
मेरो देशको सीमा यति हो भन्न सक्ने कुनै
नेता नै छैनन | सेवा, त्याग, तपस्या, बलिदान
यिनलाई थाई हुने | यिनको लागि देशभन्दा
माथि यिनको सत्तास्वार्थ छ |

राजनीतिक मैदानमा नेपाल मेरो देश हो,
मेरो देशको सीमा यति हो भन्न सक्ने कुनै
नेता नै छैनन | सेवा, त्याग, तपस्या, बलिदान
यिनलाई थाई हुने | यिनको लागि देशभन्दा
माथि यिनको सत्तास्वार्थ छ |

२०६३-६५ सालतिर क्याहात प्रचण्ड, देश
र जनादेश होइन, थड्यन्त यिनको शक्ति बनेको
उनले पनि नेपालको भण्डा उठाउन सकेनन् |

साल्ट ट्रेडिङ कंपनीशन लिमिटेड
द्वारा प्रवित्रित
डॉट ग्याँस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टान्डर्डको भित्र बाहिर रवर कोट मै बीचमा
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुन: प्रयोग गर्न न सकिने प्लाष्टिक सिल
- कम्प्यूटर प्राविधिबाट चल्ने प्लान्ट, तौलमा
- सोहै आना दुरक्ष हुनुहोस

साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू

पढथयौ हासी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज।

मन्यौ ज्यूंदै त्यो जस्ले बिरियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरर पनि जस्ले सकियो देशको माटो।

कायर भएर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक मर्न सकौ।

- अभियानवाणी

अभियान साप्ताहिक

सम्पादकीय

नागरिकता विधेयक फेरी हुबहु पारित हुनु राष्ट्रपतिको अपमान

प्रतिनिधिसभा र राष्ट्रियसभा दुवैले नागरिकता विधेयक पुनः पारित गरि राष्ट्रपतिको प्रमाणिकरणका लागि भाद्र २० गते फेरी पठाएको छ। राष्ट्रपतिले नागरिकता विधेयकमा जुन चासो व्यक्त गर्दै केही प्रावधानहरु संशोधन गर्न पठाएको विषयलाई संसदले कुनै चासो नदेखाई जस्ताको तस्तै विधेयक पुनः पारित गरेर राष्ट्रपतिको पठाउनु राष्ट्रपतिको मात्र अपमान नभएर राष्ट्रपतिय संस्थाकै अपमान भएको छ। राष्ट्रपति भनेको व्यतिमान नभएर संस्था हो। संस्थाको केही प्रावधानहरुमा चासो व्यक्त गरी फिर्ता पठाएको विधेयकहरूलाई राष्ट्रपतिको मात्र व्यक्तिगत चासो हो भने संसदले बुझेको जस्तो देखियो। राष्ट्रपति बन्नु भन्दा अगाडि व्यक्ति जुनसुकै ललमा संसद भएको भएपनि राष्ट्रपतिको पठाउनु राष्ट्रपतिको अपमान भएको छ। राष्ट्रपति भनेको मुख्यको संस्था र संविधानको पालक समेत रहेकाले गर्दा त्यो संस्थाको अपमान गर्न आयालाई कुनै हालतमा पनि उचित मान्न सकिन्दैन।

नेपालमा बसेका सबै नेपाली नागरिकहरूले नेपाली नागरिकता पाउनुपर्दछ चाहे, उनीहरु हिमाल, पहाड, मध्ये जहाँ बसेका हुन्। आफ्ना नागरिकलाई नेपाली नागरिकता दिने दायित्व र कर्तव्य सरकारको हो। तर नेपाली जनतालाई नागरिकता दिने जनमान विदेशी नागरिकहरूलाई नेपाली नागरिकता दिने जुन प्रावधान राखियो, त्यसमा नेपाली जनताको विमति हो। कुनै नेपाली महिलाले विदेशी पुल्लसँग विवाह गरेर ती पुल्ललाई नेपाली नागरिकता दिन सरकारसँग आग्रह गरेमा के हुने त्यो विशेषकारी कदम हो कि होइन? यस विषयमा नागरिकता विधेयक मैत्र रहेको छ। बाबुको पत्तो तत्त्वागो आमाबाट जन्म भएको व्यक्तिले नेपाली नागरिकता लिने उमेर पुगेपछि आमाले स्वयोग्याणा गर्नुपर्ने प्रावधानले आमाको आत्मा चोट पुग्छ कि पुर्वैन? यस प्रावधानले गर्दा कस्ता समस्याहरु उत्पन्न हुन सक्छन्? राष्ट्रपतिले दिएको सन्देशमा प्रावेशिक पहिचान सहितको नागरिकताको व्यवस्था भएपनि विधेयकले सम्बोधन गरेको छैन। वैवाहिक अंगिकृत नागरिकताको विषयमा सबै दलको साभा धारणा बनाउन र अन्य मुलुकहरुको अभ्यास अनुसार विधेयकमा परिमार्जन गर्न संसदको ध्यानाकरण गराइएको भएपनि बहुमतको बलमा विधेयकलाई पहिलाकै जस्तो गरी जस्ताको तस्तै पारित गरिनु राष्ट्रप्रमुखको अपमान र राष्ट्रपतिय संस्थाकै अपमान होइन र?

पाँच दलीय गठबन्धनले राष्ट्रपतिले साउन २९ गते नागरिकता विधेयकलाई पुनः विचार गर्न फिर्ता पठाएकै दिन बैठक राखेर नागरिकता विधेयकमा कुनै संशोधन नहुने र पहिलाकै विधेयकलाई हुबहु पारित गरी फेरी प्रमाणिकरणका लागि पठाउने निर्णय गर्न तै नेपाली व्यापारिको विषय हो। संविधान, ऐन, कानूनले पाँच दलीय गठबन्धनलाई चिन्दैन तर शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकारले पाँच दलीय गठबन्धनको आदेशमात्र पालना गरिरहेको छ त्यही कारणले गर्दा उसले पाँच दलीय गठबन्धनले भने भैं बहुमतको दम्भ देखाएर नागरिकता विधेयकमा कमा, फुलिष्ट पनि संशोधन नगरि विधेयक संसदको दुवै सदनले पारित गरेका छन्।

दुवै सदनले विधेयक पारित गरि प्रमाणिकरणका लागि संसदले राष्ट्रपतिको हासीको विधेयकलाई पुगेको ७५ दिनभित्रमा प्रमाणिकरण गर्न संवैधानिक व्यवस्था देखाएर संसदले र सरकारले विधेयक प्रमाणिकरण हुने विश्वास लिएको छ। बहुमतको दम्भमा बहुमतले जस्तासुकै राष्ट्रपति कदम चाल्न सक्ने र त्यसलाई राष्ट्रपतिले अँखाको चिन्मनेर प्रमाणिकरण गरेमा त्यसको गम्भीर असर पर्न सक्छ त्यसैते त्यस विषयमा राष्ट्रपतिले सोच्नै पर्दछ। प्रमुख विषयी दल एवं संसदको सबैभन्दा ठुलो दल नेपाले विधेयक पारित गर्ने प्रस्तावमा असहमति जनाएको भएपनि बहुमतको आधारमा प्रस्ताव पारित गरिएको थियो। यो विधेयकलाई किन संसदीय समितिमा पठाइएन? हतार हतारमा विधेयक पारित गरिनुको रहस्य के हो? नागरिकता जस्तो संवेदनशिल विषयमा किन सबै दलको साभा धारणा बनाउने प्रयास सम्म गरिएन?

प्रधानमन्त्री र सरकारका केही मन्त्रीहरूले विगतको केपी ओली नेतृत्वको सरकारले ल्याएको अध्यादेश र आहिलेको विधेयकमा कुनै फरक नरहेको बताउँदै आएका भएपनि त्यसमा कुनै संशयता छैन। अध्यादेश र विधेयक फरक फरक हुन्। अध्यादेशको जन्म मन्त्रिपरिषद्को बैठकबाट हुन्छ भने विधेयक संसदबाट जन्मिन्छ। अध्यादेश प्रमाणिकरण गर्न राष्ट्रपति बाध्य हुन्छन् भने विधेयक पुर्नविचार गर्न संसदमा पठाउने अधिकार राष्ट्रपतिलाई रहेको छ भने अध्यादेश फिर्ता पठाउन सकिने व्यवस्था तै छैन। अध्यादेश संसदले संशोधन गर्न सक्छ। तर एकोहारो रूपमा पाँच दलीय गठबन्धनका नेताहरु र सरकारका मन्त्रिहरु संसदले ल्याएको अध्यादेशलाई तै विधेयकको रूपमा ल्याएको भद्रै राष्ट्रपतिलाई तत्काल विधेयकमा प्रमाणिकरण गर्न दबाव दिईरहेका छन् अखिरी किन? पाँच दलीय गठबन्धनले परित गरेको नागरिकता सम्बन्धी विधेयकका धेरै प्रावधानहरु संशोधन हुनुपर्ने भएपनि त्यसलाई वेवास्ता गर्दै राष्ट्रपति र संविधानका पालकले देखाएको चासोलाई कुनै सम्बोधन नै नगरि बहुमतको बलमा नागरिकता विधेयक पुनः हुबहु पारित गरिनुले पाँच दलीय गठबन्धन र देउवा नेतृत्वको सरकार नेपाली जनताप्रति उत्तरदायी नभएको हामीले ठहर गरेका छैन।

असफलता लुकाउन कहिले सडक, कहिले अदालतको धम्की

परमादेशको पाँच दलीय गठबन्धनको शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकार अहिले काम चलाउ सरकारमा परिणत भएपनि मुलुकलाई दुरगामी असर पार्ने कतिपय निर्णयहरु गर्न व्यस्त रहेको छ। सरकारले निर्वाचनको मिति तोकि निर्वाचनको प्रक्रिया समेत अधि बढिसकेको बेलामा प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी संसदमा विधेयक प्रस्तुत गरेको थियो। सरकारको उक्त निर्णयको चर्को आलोचना पछि सरकार उक्त निर्णय फिर्ता लिन बाध्य भएको छ। सो निर्णयको संसदको रोष्ट्रमबाट विरोध गर्दै राप्रापाको अध्यक्ष एवं एक मात्र सांसद राजेन्द्र लिङ्देनले राजिनामाको घोषणा गरेर विरोध जनाएपछि देउवा सरकारका आँखा खुलेका छन्। निर्वाचन आयोगले सबै राजनीतिक दल र सरकारको सलाहमा नै निर्वाचन आचारसंहिता जारी गरेको छ। सो आचारसंहितामा मसिर ४ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी संसदमा विधेयक प्रस्तुत रहेको थियो। सरकारको उक्त निर्णयको चर्को आलोचना पछि सरकार उक्त निर्णय फिर्ता लिन बाध्य भएको छ।

प्रतिनिधिसभा को पाँच दलीय गठबन्धनको बुझाउने दिनको अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज २ र ३ गते बन्द सूची बुझुनुपर्ने सूचना जारी गरिसकेका हुनाले संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु नयाँ सांसद चुनिएर उनीहरूको पहिलो बैठक बर्से अधिलो दिनसम्म बर्तमान संसद र बुझाउने अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज ४ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज ५ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज ६ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज ७ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज ८ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज ९ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज १० गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज ११ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज १२ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज १३ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज १४ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज १५ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज १६ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज १७ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज १८ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने गरी अधिलो दिनसम्म रहने व्यवस्था गरेको छ। निर्वाचन आयोगले असोज १९ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको आयु ल

किसानले कहिलेसम्म आन्दोलन गर्ने ?

डा. तारालाल श्रेष्ठ

संसारकै सबैभन्दा सुन्दर सम्पति जमिन हो। आफ्नो जमिनमा टेक्कादो आनन्द असीमित हुन्छ। जीवनको सबैभन्दा सुरक्षित थलो आफै भूमि मान्ने पूरीय संस्कृति जीवितै छ। केही घन्टा हवाइजहाज चढाए अत्यास लाए, कतिखेर जमिन टेक्काँ भई हुन्छ। सपारीसाधनमित्र बस्ता उक्सुमुकुसले जमिन छुन आतुर भइन्छ। साना किसानलाई जितिको आफ्नो जमिन प्यारो अरु कसलाई होला ? जसको सानो टुक्रा जमिनबाहेक बाँचे आधार केही हुन्न। असली आदिवासी जनजाति जमिनलाई आफ्नो आत्मा, पितृ मान्छन्। आफ्नो थातथलोसँग जोडिएर पितृको अस्तित्व अनेक मूर्त-अमूर्त कलासंस्कृति सम्पदाले आफ्नो भूमिलाई सजाइराख्न उनीहरू समर्पित रहन्छन्। भूमाफिया सुदूखोर सामन्तहरू भूमिपुरुषीको भावना बुझैनन्। यसर्थे, नेपालमा भूमिसँग जोडिएको समस्या करिब १५ सय वर्षदेखि अलपत्र छ। जसरी मिटरब्याजपीडित साना किसान मजदुर आज पनि माझीघर मण्डलमा एक वर्षदेखि आन्दोलित देखिन्छन्।

करिब १५ सय वर्षदेखि नेपालको भूमिमुद्दा पानी घट्टैँ किन धुमिरहेको छ ? अधि पनि साना किसान पीडित थिए। जाली तमसुक बनाउने साहु सामन्त शक्तिशाली थिए। आज पनि शक्तिशाली जालीफेली साहु सामन्त सक्रिय देखिन्छन्। उँगीजावाको बिगबिगीले साना किसानको जीवन थप जटिल बनेको छ। उनीहरूको विद्रोहको इतिहास यद्यपि निरन्तर जारी देखिन्छ। निर्णयक आन्दोलन भने अफैसम्म सम्पन्न भएको भेटिन्न। साना किसान निकै पराधीन धारालमा बोचेका हुन्न। उनीहरूको आन्दोलन स्वाधीन स्वस्फूर्ति अधि बढ्न निकै जटिल हुन्छ। भारतमा यस किसिमको बहसले निकै उचाइ प्राप्त गरेको इतिहास रान्जित गुहाको इलिमेन्टरी आप्येक्ट अफ पिजन्ट इन्सर्जेन्सी इन कलोनियल इन्डिया (१९९९) पुस्तक हेर्दा साना किसानको विद्रोहको जिटिलताबारे धैरै गहन विषय बोध हुन्छ। विद्रोही बँधुवा मजदुर, हरूवा, चरूवा, कमलरी, कमैयाजस्ता किसान स्वाधीन विद्रोही चेतनासहित आन्दोलित बन्न सक्ने आधार कमजोर हुन्छ। तिनको आन्दोलन पानीका फोकार्फै बन्नबाट बचाउने कार्य किति कट्टकर बन्ने गर्छ भन्ने बहस यसर्थ 'सवाल्टर्न अध्ययन'कै मूल विषय बन्न पुग्यो। मिटरब्याजपीडित आन्दोलनका अगुवाका शब्दमा- मधेसमा राणाशासन कमजोर बन्दै गएको बुझेर सामन्तहरू एक ढिक्का भए। आप्ना सेवक साना किसान तथा मजदुरलाई आफ्नो अधिनमा राखिराख्न अनेक जालभेल रचिराखे। त्यसैको परिणाम अहिले मिटरब्याज सुदूखोरका कुरुस्य स्वस्फूर्ति संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको अनुहारमा ऐजेरुम्है देखिएका छन्।

समाजवादउन्मुख नेपालमा अध्ययन कार्यदलकै आह्वानमा पनि अनगिन्ती मिटरब्याजपीडित सतहमा देखिएका छन्। लहरो तान्दा पहरो भत्कन सक्ने भयले सरकारले आफूभनुकूल अध्ययन कार्यवल गठन गरेको आरोप आन्दोलनकारीको छ। अर्को सातासम्म कार्यदललाई अध्ययन प्रतिवेदन तुकाउन भनिएको छ। मिटरब्याजपीडित संघर्ष समितिले भने कार्यदलबाट प्राप्त हुने प्रतिवेदनलाई सहजे स्विकार्ने वा पत्थाउनेवाला छैन। अध्ययन कार्यदलमा आन्दोलनकारीको अपनत्वबोध छैन। संघर्ष समितिका अध्ययन रामसुरत गुप्ताका शब्दमा कार्यदलले तीन गम्भीर गल्ती गन्यो। पहिले,

'प्रधानमन्त्रीज्यूको यस मुद्दामा निकै गम्भीर चासो देखिएकाले तुरुन्त अध्ययन कार्यदल गठन गरियो भनियो। तर, कार्यदलमा पीडितका प्रतिनिधि समावेश गरिएन। दोस्रो, सरकारी अधिकारीले आन्दोलनकारीलाई 'हल्लाखल्ला नगर्नुस, आरोपित भाग्न सक्छन भने। तर, सरकार आफैले मिटियाबाजी गन्यो र दूल सुदूखोरहरू बैंकबाट पैसा फिक्रेर भारततिर भाग्न सफल भए। साना केही माछा मात्र सरकारले समाच्यो। तेस्रो, टोली समुदायमा जाँदा, पीडितसँग भेटघाट गर्दा, आन्दोलित संघर्ष समितिसँग सहकार्य गरेन। परिणामतः कार्यदलले फिल्डमा जाँदा रथानीय समुदाय तथा पीडित पक्षकै प्रतिकार सहनुपन्यो।

विश्वभर विभिन्न स्वरूपका किसान तथा मजदुर विद्रोह उठेका इतिहास छन्। शासकहरू तिनको विद्रोह सामसुम पार्न अनेक षड्यन्त्र रच्न सफल हुँदै आएका छन्। विद्रोही किसान, मजदुर तथा तिनका विद्रोह समुदायका व्यहार्दै आएका छन्। यसर्थे, विश्वभर साना किसान आन्दोलनले उचाइ प्राप्त गर्न सकेको छैन। कीर्तिपुरुको पश्चिम र चन्द्रागिरिको पूर्वी सिमाना बल्ख खोलाको शिरमा ठहरा हालेर बास बरस्तै दैनिक माझीघर मण्डलमा धाइरहेका कृषक, मजदुरको आन्दोलन कर्ति सार्थक बन्न, अहिलै भन्न सकिन्न। त्रिविमा अध्ययनरत एक हुल विद्यार्थीले आन्दोलनलाई सघाइरहेका छन्। के भूमिसँग सम्बन्धित १५ सय वर्षदेखि थाती रहेको नेपाली साना किसान मजदुरको मुद्दा हाँने आधिकारिक नायक तिने हुन ? जब कि उनीहरूको आन्दोलन विशुद्ध राजनीतिक मुद्दासँग जोडिएको छ। यसमा ऐक्यबद्धता जनाएर कति बृहत जनमानस जोडिन सक्ला ? के २००७ सालयता किसान, मजदुरको मुद्दा उचालेर सत्तामा रजगज गरिआएका मुख्य दलहरू मिति गुजिएका ओखेती हुन् ?

आन्दोलनकारीको बासस्थल पुग्दा विद्यार्थीले भेटनेवितिकै आलुपाज, दालचामल र नुनतेलका कुरा गर्न्छन्। आन्दोलनकारी किसानको भातभान्तै ठप हुने भयले 'केही बोरा चामल तुरुतै चाहियो सर' भन्छन्। कोही आलुपाज, सागसबी खोज कालिमाटी जाँदै गरेका देखिन्छन्। कोही बजारतिर चन्दा मान्न जाने कुरा गर्दै हुन्छन्। महिलाहरू भान्सामा खटिइरहेका हुन्छन्। पुरुषहरू पानी ओसार्नेलगायत कार्यमा व्यस्त देखिन्छन्। हरेक दिन कीर्तिपुरबाट त्रिपुरेश्वरसम्म जाँदा-आउँदाको दैनिक भन्तै चार हजार भाडाले पनि उनीहरूलाई सत्ताइरहेको छ। भान्सा खर्च पनि उनीहरूका लागि भारी देखिन्छ। मुठीदान माग्दै, सरसापट, उद्धारो अनेक उपायले उनीहरू दैनिक गुजारा गरिरहेका छन्।

'हमार संघर्ष जारी है !' लेखिएका व्यानरबाहेक उनीहरूसँग माइक, स्पिकर, प्रिन्टरजस्ता अत्यावश्यक आन्दोलनका लागि उपयोगी सामग्री गाउँकै अफिसबाट ल्याइएका रहेन्छ। सरकारी निकाय, पत्रकार, अनुसन्धानकर्ता, अभियन्ता अनेक क्षेत्रबाट आन्दोलनको डकुमेन्ट मार्छन्। केन्द्रीय अनुसन्धान विभागले पनि ऑकडा मागिरहेको हुन्छ। विविध विषय र घटनाको दस्ताबेज राख्न एउटा समूह सक्रिय देखिन्छ। आन्दोलनमा सरिक किसानका साहुपछिका साहुको पहिचान गर्दै लिपिबद्ध गर्नमा उनीहरू व्यस्त देखिन्छन्। अनेक जिल्लाबाट नयाँ पीडित किसान जोडिइरहेकै छन्। साहुहरूको षड्यन्त्रको सञ्जाल र जन्जाल थप तरिकै गएको छ। देशभर अदृश्य पीडित अथाह छन्। काठमाडौं उपत्यका र मुख्य सहरभित्र पनि थुप्रै मिटरब्याजपीडित छन्। खोतल्दै जाँदा अन्तर्राष्ट्रिय शतिहरूले पनि गरिब देश तथा जनताका जमिनामधि कुटूटि लगाउने प्रवृत्ति बढ़ दो देखिन्छ। विकासका नाममा आदिवासी

जनजातिका जमिन मासिने क्रम बढदो छ। खोकनाजस्ता विषय गम्भीर छन्। सुदूखोर मिटरब्याजविरुद्धको आन्दोलन लम्बिने निश्चित छ। यो बहुआयामिक आन्दोलनको विषय पनि बन्न सक्छ। त्यसका लागि यसलाई स्वार्थ समूहबाट बचाउन सक्नुपर्छ।

सरकारले 'अध्ययन कार्यदल गठन भइसक्यो, आन्दोलन रोकेर गाउँ फर्क भनेको छ। उनीहरू थप अटेरी आन्दोलन गर्न बालुवाटार जाने योजना बनाउँदै छन्। सुदूखोर मिटरब्याजपीडित किसान कीर्तिपुरबाट बस चढेर सधै माझीघर मण्डला जान्छन्। त्रिपुरेश्वरदेखि माझीघर मण्डलासम्म पैदल हिँडेर धर्ना दिन पुग्छन्। व्यानर बोकेका आन्दोलनकारी किसानका खुदामा कसैको जुता देखिन्नन्। खिइसकेका चप्पल पडकाउँदै नारा घन्क्छन्, 'हमार संघर्ष जारी है !' आन्दोलनकारी किसान महिला, ज्येष्ठ नागरिक, युवा सराबरी सडकमा छन्। अधिकांश उत्पीडित समुदायका छन्। कारवाला आन्दोलनकारीलाई पेलैलाङ्काँ गर्दै जाममा रिसिसएका देखिन्छन्। अफिस समयमा विशाल कारमा एकलै बसेका सम्य सरमाहरू चप्पले आन्दोलनकारीलाई पेलैलाङ्काँ गर्दै जाममा रिसिसएका देखिन्छन्। अफिस एकलै बसेका सम्य सरमाहरू चप्पले आन्दोलनकारीलाई पेलैलाङ्काँ गर्दै जाममा रिसिसएका देखिन्छन्। अफिसप्रति दिन गर्न सक्छ। अन्दोलनकारी किसान मजदुर अगुवाह भन्न सकिन्न।

वेला रातै हुँच। गाउँबस्तीका खेतबारीमा आन्दोलनकेन्द्रित हुँदा हरियो हुँच। यो विशुद्ध किसान मजदुर आन्दोलन हो। सडकमा नारा घक्किरहेकै छ, 'दलाल सरकार होसियार ! शोषक साहु मुर्दावाद ! जाली तमसुक च्यातिदे !

दृष्टिबन्धक फिर्ता दे ! हमार संघर्ष जारी है !' नेपालमा १० वर्ष सशस्त्र जनयुद्धलाई अनेकै कोणबाट व्याख्या गरिए पनि भूमिको माध्यमबाट जारी दमन नै सशस्त्र द्वन्द्व र संरचनात्मक हिसाको प्रमुख कारक हो। भूमिसुधारको भुलभुलैया कहिल्यै नटुगिने यात्राङ्क बनेको छ। १८५६ देखि नेपालमा भूमि अधिकारलाई आधार बनाई आन्दोलन भएको इतिहास महेश्वर रेग्मीलगायतका पुस्तकमा उल्लिखित छन्। १८६२ देखि 'जमिन जफतप्रिवरुद्ध विसामक भिडन्त भएका थिए। रेग्मीका शब्दमा पश्चिमी पहाडी भेगमा बिर्ताधारी बाहुनले बिर्ता बचाउ आन्दोलन गर्न उल्लिखित छन्। १८७० देखि जमिन जफतप्रिवरुद्ध विसामक भिडन्त भएका थिए। रेग्मीका शब्दमा पश्चिमी पहाडी भेगमा बिर्ताधारी बाहुनले बिर्ता बचाउ आन्दोलन गर्न उल्लिखित छन्। १८८२ देखि जमिन जफतप्रिवरुद्ध विसामक भिडन्त भएका थिए। रेग्मीका शब्दमा पश्चिमी पहाडी भेगमा बिर्ताधारी बाहुनले बिर्ता बचाउ आन्दोलन गर्न उल्लिखित छन्। १८९० देखि जमिन जफतप्रिवरुद्ध

केहो मुटु रोग, कसरी बच्ने ?

तम्भुमार मैलानी

डा. प्रकशराज जोशी
हाम्रो शरीरमा मुटु एक महत्वपूर्ण अंगका रूपमा रहेको हुन्छ । शरीरमा सबैतर र गर्त सञ्चार गर्नु मुटुको मुख्य काम हो । मुटुले राम्रोसँग काम गरेन वा अन्य विभिन्न कारणले मुटुमा असर पट्यो भने विभिन्न समस्या निस्तिन सक्छन् । मुटुमा समस्या पैदा हुँदा लाग्ने रोगलाई मुटुरोग भनिन्छ । स्वस्थ र दीर्घ जीवनका लागि मुटुरोगबाट बच्नु जरूरी छ ।

पछिलो तथ्याङ्कनुसार नेपालमा वार्षिक रूपमा सदर ३ हजार मानिसले मुटुरोगका कारण ज्यान गुमाउँछन् । मुटुरोगको समस्या सहरबजार बन्ने मानिसमा बढी देखिन्छ तर गाउँधरतिर पनि यो रोगको समस्या बढ्दो ऋमा छ ।

भड्किलो जीवनशैली अपनाउने भएका कारण धनी र सम्पन्न व्यक्तिमा मात्र मुटुरोग हुन्छ भन्ने कथन अहिले गलत साबित भइसकेको छ । विपन्नताका कारण सामान्य जीवनशैली अपनाउनेलाई पनि यो रोग लाने गरेको छ । जुनसुकै उमेर समूहका व्यक्ति पनि मुटुरोगबाट ग्रसित हुन सक्छन् ।

मुटुरोग के हो? यसका के-कस्ता लक्षण हुन्छन्? यसबाट बच्न के-कस्ता उपाय अवलम्बन गर्न सकिन्छ? यी र यस्ता प्रस्ताव उत्तर खोजी गर्न सके मुटुरोगबाट बच्ने सम्भावना उच्च हुन्छ भन्ने अपेक्षा राख्न सकिन्छ ।

के हो मुटुरोग?
मुटु शरीरको संवेदनशील अंग हो । सामान्यतया मुटुमा लाने रोगलाई मुटुरोग भनिन्छ । यसलाई अर्को शब्दमा हृदयरोग पनि भनिन्छ । मुटुको रोग भन्नाले 'हार्ट अट्याक' वा 'हार्ट फेल' भनी बुझे गरिएको पाइन्छ । तर यसलाई मात्र मुटुरोग भन्न मिल्दैन । यसका अतिरिक्त मुटुसम्बन्धी अन्य धेरै रोग रहेको छन् । मुटुरोगका मुख्य तीन प्रकार यस्ता छन्:

१. जन्मजात रूपमा लाग्ने मुटुरोग
जन्मदैदेखि लिएर आउने मुटुसम्बन्धी रोगलाई जन्मजात मुटुरोग भनिन्छ । जन्मदौ नै शिशुको मुटुमा घाल हुने, मुटुमा विकृति देखिने, मुटुमा चारवटा कोठाको सद्वा तीनवटा भात देखिने वा पैचवटा हुने, मुटुको रक्त नलीको नसाहरू बांगोटिगो भएर जोडिने भएमा तिनलाई जन्मजात मुटुरोगअन्तर्गत राख्ने गरिन्छ । त्यस्तै जन्मदैदेखिरै कुनै बच्चा निलो पनि हुन सक्छ । निलो जन्मेका बालबालिकाको समयमै उपचार दुनु आवश्यक छ । यदि समयमै उपचार भएन भने बालबालिकाहिरको मृत्यु पनि हुन सक्छ । त्यसकारण जन्मजात मुटुको रोग सामान्यदेखि लिएर कडाखाले हुने गर्छ ।

२. बालबालिकालाई लाग्ने मुटुरोग
पैदादेखि ७७ वर्ष उमेर समूहका अर्थात् स्कुल जाने उमेर समूहको बालबालिकालाई पनि मुटुरोग लाग्ने गर्छ । लामो समय धाँटी दुख्ने र टन्सिल बढ्ने समस्या भइरह्यो भन्ने त्यस्ता बालबालिकामा बाथ मुटुरोग लाग्न सक्छ । धाँटी दुख्ने र टन्सिल बढ्ने समस्या लामो समय निको भएन भने मुटुको भल्ब बिग्रन पुग्छ, त्यसलाई नै बाथ मुटुरोग भनिन्छ । तर यो रोगबारे धेरै अभिभावक अनभिज्ञ छन् । बालबालिकालाई पनि मुटुरोग हुन सक्छ भन्ने चेतना नहुँदा र रोग पहिचान गर्ने स्वास्थ्यकर्मीको अभाव हुँदा बाथ मुटुरोग बढिरहेको पाइन्छ । यो रोग लागेका बालबालिकामा दम बढ्ने, धेरै परिश्रम गर्न नसक्ने, जोनीहरू दुख्ने, धाँटी दुख्ने र टन्सिल भइरह्ने समस्या देखिन्छन् ।

३. जीवनशैलीबाट लाग्ने मुटुरोग
७८ वर्षभन्दा माथिको उमेर समूहमा

देखापर्ने मुटुरोगलाई 'जीवनशैली मुटुरोग' भनिन्छ । उच्च रक्तचाप (ल्लड प्रेसर), मधुमेह (सुपार), हृदयाधात (हार्टअट्ट) याको आदि जीवनशैलीबाट लाग्ने मुटुरोग हुन् । जीवनशैलीबाट हुने मुटुरोग हाप्रो आहारविहार तथा व्यवहार नमिलेर लाग्ने गर्छ । मानसिक तनाव लिंदा, बुरोटरकसी धेरै सेवन गर्दा यो रोग लाग्ने सम्भावना धेरै देखिन्छ ।

यी तीन प्रकारका मुटुरोगमध्ये विश्वव्यापी रूपमा जीवनशैली मुटुरोगको मात्रा उच्च रहेको देखिन्छ । ल्लड प्रेसर पनि जीवनशैलीमा देखापर्ने मुटुरोगको एक कारण हो । त्यसैले गर्दा अहिले नेपालमा १८ वर्षभन्दा माथिको जनसंख्यामध्ये एक तिहाइजातिलाई यो रोगको समस्या रहेको छ । यसरी हेर्ने हो भने नेपालको जनसंख्याको करिब ३० देखि ३५ प्रतिशत जनसंख्यालाई मुटुरोग रहेको आकलन गर्न सकिन्छ ।

मुटुरोग लाग्नुका कारण

जन्मजात मुटुरोग लाग्नुको एउटा

कारण गर्भवती हुँदा महिलाले अपनाउने

व्यवहार हो । गर्भमा बच्चा रहेदा महिलामा

पोषणयुक्त खानेकुरा कम भए, भितामिनको

अभाव रहे, कुनै रोग लागे वा सक्रमण

भए, खानै नहुने औषधिहरू खाए र

एक्सरेको विकिरण परे बच्चा जन्मेपछि

मुटुको रोगले ग्रसित हुने सम्भावना बढ्दै हुन्छ । समय नपुगी जन्मेपछि बच्चामा

पनि जन्मजात मुटुरोगको समस्या देखिन

सक्छ । आमाबुवालाई मुटुरोग छ भने

बच्चालाई पनि त्यो रोग लाग्ने सम्भावना रहन्छ ।

बालबालिकामा मुटुरोग देखिनुमा

जन्मजातबाहेक अन्य कारणमा तयारी

खाजाखाना (फास्ट फूड) धेरै खानु मुख्य

रहेको छ । धाँटीको समस्या वा टन्सिलका

● ● ●

जीवनशैली मुटुरोगको मुख्य कारण आहारविहारमा ध्यान दिन नसक्नु हो । अनावश्यक चिन्ता लिने, मद्यपान र धूमपान नियमित रूपमा गर्ने र तेलमा तारेको वा वनस्पति धिउमा पकाएको खानेकुरा धेरै खाने गर्दा यस किसिमको मुटु रोग लाग्न सक्छ ।

● ● ●

गर्भवती अवस्थामा चुरोट र रक्सी त पटकै सेवन गर्नुहुँदैन ।

बालबालिकालाई हुने बाथ मुटुरोगको रोकथाम वा उपचारका लागी धाँटी दुख्ने, टन्सिल भएमा नुनपानी, बेसारपानी खाने विधि मात्र गरेर घरमा राखिरहनुहुँदैन ।

तुरुन्त अस्पताल लागी जाँच गराएर एन्टिबायोटिक वा चिकित्सकको

सल्लाहअनुसार कुनै औषधि प्रयोग गर्नुपर्छ । त्यस्तै जीवनशैलीबाट हुने मुटुरोगबाट बच्च खानेपानलाई मुटुमैत्री बनाउनु आवश्यक छ । अर्थात्, खानेकुरामा हरिया सागापात, गेडागुडी, फलफूलको मात्रा बढाउनुपर्छ । गुलियो, काबाहाइड्रेन, तेलमा धेरै तारेको खानेकुरा, वनस्पति धिउमा पकाएको तयारी खानेकुरा धेरै खानुहुँदैन । ठिकको मात्र खाने गरेर र मोटोपन घटाउनेतिर लागे यो रोगबाट बच्न सकिन्छ ।

चुरोट, रक्सी, सुरीजन्य पदार्थ तथा मद्यपान गर्ने बानी त्यगिदै मुटुरोगले आक्रमण गर्न सम्भावना कम रहन्छ ।

दैनिक आधा घन्टादेखि एक घन्टा व्यायाम गर्ने, मानसिक तनाव निलाने, बढी उत्तेजना आज्ञेनेजस्ता कार्यलाई नियन्त्रण गरेर मुटुरोग बचाउन सकिन्छ, मुटुरोगबाट रबरार संख्यामा मुटुरोग हुने सम्भावना देखिन्छ ।

१० प्रतिशत मुटुरोगको रोकथाम सम्भव छ । नियमित व्यायाम गरेर, आहारविहारमा ध्यान दिए, मद्यपान तथा धूमपानबाट टाढा रहे र बेलबेलामा स्वास्थ्य जाँच गराए रुपैयी समस्या पत्ता लागेको अवस्थामा तत्काल उपचार गराए मुटुरोगबाट बच्न सकिन्छ ।

सुरुमा देखिन्न मुटुरोगको लक्षण

मुटुरोगले सुरुमा लक्षण देखिन्दैन ।

त्यसकारण मानिसले मुटुसम्बन्धी रोग

भएको छ भनेर चालै पाउँदैन । रोग बढ्दै गएपछि बल्ल लक्षण देखापर्ने जान थाल्छ । त्यसकारण मुटुरोग समयमै पत्ता

पत्ता

सकिन्छ ।

सुरुमा देखिन्न मुटुरोगको लक्षण

मुटुरोगले सुरुमा लक्षण देखिन्दैन ।

त्यसकारण मानिसले मुटुसम्बन्धी रोग

भएको छ भनेर चालै पाउँदैन । रोग बढ्दै गएपछि बल्ल लक्षण देखापर्ने जान थाल्छ । त्यसकारण मुटुरोग समयमै पत्ता

पत्ता

सकिन्छ ।

सुरुमा देखिन्न मुटुरोगको लक्षण

मुटुरोगले सुरुमा लक्षण देखिन्दैन ।

त्यसकारण मानिसले मुटुसम्बन्धी रोग

भएको छ भनेर चालै पाउँदैन । रोग बढ्दै गएपछि बल्ल लक्षण देखापर्ने जान थाल्छ । त्यसकारण मुटुरोग समयमै पत्ता

पत्ता

सकिन्छ ।

सुरुम

● 'एनसेल नेपालको सबैभन्दा फास्ट मोबाइल नेटवर्क'

मोबाइल र ब्रोडब्यान्ड नेटवर्क इन्टेलिजेन्स कम्पनी उकलाले एनसेल आजियाटा लिमिटेडलाई जनवरी-जुन २०२२ का लागि नेपालको सबैभन्दा फास्ट मोबाइल नेटवर्क अवार्ड प्रदान गरेको छ। एनसेलले आफ्नो मोबाइल डेटाको डाउनलोड र अपलोड गतिमा हासिल गरेको स्पिड स्कोरका आधारमा यो सम्मान प्रदान गरिएको हो। नेपालको फास्टेस्ट मोबाइल नेटवर्कको यो अवार्ड जिल्ला एनसेलले डाउनलोडमा १०३१ एमबिपिएस र अपलोडमा ९२६ एमबिपिएस गतिका साथ कुल ७७१६ स्पिड स्कोर प्राप्त गरेको कम्पनीले जनाएको छ। यो स्कोर एनसेलको नेटवर्कमा डाउनलोड र अपलोड गतिका आधारमा निर्कार्यल गरिएको कम्पनीको भनाइ छ।

उकलाले जनवरीदेखि जुन २०२२ को अवधिमा इन्टरनेटको गति मापन गर्न आफ्नो एप स्पिड टेस्ट आइओएस र एन्ड्रोइडमा नेपालका सबै मुख्य मोबाइल सेवाप्रदायक कम्पनीको नेटवर्कमा आबद्ध रहेका ग्राहकले गरेको कुल ९६ हजार नौ सय २९ स्पिड टेस्टलाई तुलना गरेको जनाइएको छ। अवार्ड प्राप्त गरेपछि एनसेलका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत एन्डी चोडले नेपाललाई उच्च गतिको मोबाइल ब्रोडब्यान्डका साथ यसले दिने लाभसँग आमरपोलालाई जोड्ने निरन्तरको प्रयासलाई विश्वको अग्रणी स्पिड टेस्टिङ कम्पनी उकलाले नेपालको फास्टेस्ट मोबाइल नेटवर्कको मान्यता प्रदान गरेकोमा खुसी व्यक्त गरे। उनले भने, 'यो अवार्ड हामीले आफ्नो प्रतिबद्धताबमोजिम सेवा प्रदान गरिएका छौं भन्ने प्रमाण हो।'

हरेक वर्ष एनसेलले आफ्ना ग्राहकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न उद्देश्यले आफ्नो पूर्वाधारमा निरन्तर लगानी गर्ने आएको जनाएको छ। देशको ८५ प्रतिशत जनसंख्यालाई उच्च गतिको मोबाइल ब्रोडब्यान्ड सेवा फोरजीमा पहुँच सुनिश्चित गराउँदै, एनसेलले यो सेवा हाल ७० भन्दा बढी जिल्लामा विस्तार गरिसकेको दाबी गरेको छ। उकलाला प्रमुख कार्यकारी अधिकृत डग सटल्सले आफ्नो कम्पनीले प्रदान गर्ने स्पिड टेस्ट अवार्डहरू विश्वका सबैभन्दा फास्टर शीर्ष प्रदर्शन गर्ने फिर्कड ब्रोडब्यान्ड र मोबाइल सेवाप्रदायकलाई प्रदान गरिने विशिष्ट सम्मानहरू भएको बताए। उनले भने, 'यो अवार्ड एनसेलले जनवरी-जुन २०२२ को अवधिमा गरेको उत्कृष्ट प्रस्तुतिको प्रमाण हो र यो अवार्ड उपभोक्ता आफैले गरेको स्पिड टेस्ट र उकलालो कठोर विश्लेषणमा आधारित छ।'

● ग्लोबल आइएमईले चितवनका दुग्ध उत्पादकलाई कृषि अनुदान कर्जा दिने

ग्लोबल आइएमई बैंक लिमिटेडले चितवनको भण्डारा दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्थाका सदस्य दुग्ध उत्पादकलाई कृषि अनुदान कर्जा दिने भएको छ। यसका लागि बैंक र सहकारीबीच कृषि अनुदान कर्जामा साना किसानको पहुँच बढाउने उद्देश्यको समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएको हो।

समझदारीपत्रमा बैंकका नायब प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुरेन्द्रराज रेम्मी तथा सहकारी

संस्थाका अध्यक्ष डिल्लीप्रसाद थप्लियाले हस्ताक्षर गरेको जनाइएको छ। समझदारीअनुसार बैंकले भण्डारालागायत चितवन जिल्लाका विभिन्न स्थानमा उन्नत जातका गाई तथा भैंसीपालन गरी दुध तथा दुग्धजन्य वस्तुहरू उत्पादन गर्ने कृषकलाई सहकारीको सिफारिसमा सहुलियतपूर्ण कर्जा उपलब्ध गराउने उल्लेख छ। त्यस्तै, सहकारी संस्थाले

बैंकको सिफारिसमा साना किसानलाई आवश्यक तालिमको व्यवस्था गर्ने जनाइएको छ।

उक्त अवसरमा बैंकले स्थानीय किसानलाई डिजिटल बैंकिङ सेवाका बारेमा वित्तीय साक्षरतासम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रम पनि सञ्चालन गरेको जनाइएको छ। कार्यक्रममा तीन सञ्चालन बढी स्थानीयको उपस्थिति रहेको उल्लेख छ। बैंकले देशका ७७ वटै जिल्लामा दुई सय ८९ शाखा, दुई सय ७२ एटिएम, दुई सय ७५ शाखारहित बैंकिङ, ५२ एक्सटेन्सन तथा राजस्व संकलन काउन्टर तथा तीनवटा वैदेशिक प्रतिनिधि कार्यालयमार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ।

● ६ वटा मर्चेन्ट बैंकरलाई कोष व्यवस्थापकको अनुमति

नेपाल घितोपत्र बोर्डले ६ वटा मर्चेन्ट बैंकरलाई विशिष्टीकृत लगानी कोष अन्तर्गत कोष व्यवस्थापकका रूपमा काम गर्न अनुमति दिएको छ। बोर्डले प्रभु क्यापिटल, एनआइबिएल एस क्यापिटल, एनएमबि क्यापिटल, लक्ष्मी क्यापिटल, नबिल इम्प्रेसेमेन्ट क्यापिटल र एनआइसी एसिया क्यापिटललाई अनुमति दिएको हो।

पुँजी तथा वस्तु बजारको नियामक निकाय नेपाल घितोपत्रबोर्डले विशिष्टीकृत लगानी कोष नियमावली, २०७५ को व्यवस्थाबमेजिम कोष व्यवस्थापकको काम गर्न अनुमति दिएको जनाइएको छ। बोर्डले आइटबार एक कार्यक्रमको आयोजना गरी ६ वटै मर्चेन्ट बैंकरलाई अनुमतिपत्र हस्तान्तरण गरेको जनाइएको छ।

एसआइएफको कोष प्रबन्धकका लागि प्राप्तो स्वीकृतिसँगै नेपाली लगानीको क्षेत्रमा निजी इकिवटी र भेन्चर क्यापिटलजस्ता नवीन सेवाहरू प्रदान गर्न बाटो खुलेको प्रभु क्यापिटलले जनाएको छ। नवीनतम ज्ञान, सीप-क्षमता भएका वा नयाँ वस्तु, सेवा, प्रविधि वा बौद्धिक सम्पत्तिसँग सम्बन्धित व्यवसाय वा नवीनतम उद्यम-व्यवसायलाई सञ्चालन गर्न स्वदेशी तथा वैदेशिक लगानीका भेन्चर क्यापिटल, प्राइभेट इकिवटी फन्ड, हेज फन्डजस्ता उपकरणमार्फत लगानीको नयाँ स्रोतको व्यवस्था गर्न सहयोग पुग्ने क्यापिटलले उल्लेख गरेको छ।

यस्तो कोषमा बैंक तथा वित्तीय संस्था, बिमा कम्पनी, पेन्सन कोष, अन्तर्राष्ट्रिय लगानीकर्ता तथा नेपाली तथा गैरआवासीय नेपालीलगायतले लगानी गर्न सक्ने जनाइएको छ। जसबाट स्वदेशी स्रोत परिचालन भई देशमा प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानीलाई सहजीकरण र आकर्षित गरी समग्र पुँजी बजार विस्तार गर्न सहयोग पुग्ने तथा देशको समग्र व्यापार क्षेत्रका लागि लाभदायक हुने अनुमति पाएको मर्चेन्ट बैंकरले विश्वास व्यक्त गरेका छन्।

बोर्डले यसअधि ग्लोबल इकिवटी फन्ड र अवसर इकिवटी फन्ड गरी दुईवटालाई अनुमति दिएकाले विशिष्टीकृत लगानी कोष अन्तर्गत कोष व्यवस्थापकका रूपमा काम गर्नका लागि अनुमति प्रदान गरेको मर्चेन्ट बैंकरको संख्या आठ पुगेको जनाइएको छ।

● नबिल बैंक र दराजबीच दसैं धमाका महोत्सवका लागि सम्भौता

नबिल बैंक र दराजबीच दराज दसैं धमाका महोत्सवका लागि सम्भौता भएको छ। नबिलले दरैलाई ध्यानमा राखी २१ भैदेखि दराजबाट किनमेल गर्दा नबिल कार्डवाहकलाई विशेष छुटको व्यवस्था गर्ने सम्भौता गरेको हो।

दराज दसैं धमाकाको अवधिमा अनलाइन सामान खरिद गर्दा नबिलको डेबिट कार्डमार्फत अग्रिम भुक्तानीमा ७५ प्रतिशत वा अधिकतम दुई हजार रुपैयैसाम्पर्यो छुट तथा क्रेडिट कार्डमार्फत अग्रिम भुक्तानीमा अधिकतम दुई हजार पैसाको व्यवस्था गर्ने कार्यक्रम।

सम्भौतामा हस्ताक्षरपछि बैंकका रिटेल कारोबार प्रमुख निरज शर्माले यो सहकार्य आफैमा एउटा उत्सव भएको र आफ्ना ग्राहकलाई आउँदै गरेको दुखलाई शुभकामना रहेको बताए। यस सम्भौतवले

कपोरेट

दराज साथै नबिल कार्डवाहकमाझ छुटै उत्साह थिए उनले विश्वास व्यक्त गरे। दराजका तर्फबाट भने अरुण फुँयालले हस्ताक्षर गरेका थिए बैंकले देशभरि दुई सय ३३ शाखा र दुई सय ६९ एटिएम काउन्टरमार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ।

● भारतका दुई कम्पनीमार्फत नेपालमा रेमिट्रान्स ल्याउने आइएमईको सम्भौता

इन्डो नेपाल करिडोरको रेमिट्रान्स प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यसहित मुश्तु फिनकर्प र आइएमईबीच सम्भौता सम्पन्न भएको छ। सम्भौतामा मुश्तु फिनकर्पका सिइओ साजी बर्गस र आइएमईको तर्फबाट गौतम नैथानीले हस्ताक्षर गरेका हुन्।

सम्भौतापात्रि मुश्तु फिनकर्पका सिइओ बर्गिसले आफ्ना तीन हजार ६ सय शाखाहस्त्रार्थक भारतमा बसोवास गर्ने र आम्दानी गर्ने नेपाली समुदायलाई उनीहस्तको घरदैलोमा सेवा प्रदान गर्ने एउटा विस्तारित कदम भएको बताए। आइएमई ग्रलपका सिनियर भाइस प्रेसिडेन्ट सुमन पोखरेलले मुश्तु फिनकर्पसँगको सहकार्यले भारतमा आइएमईको पहुँच विस्तार भएको बताए।

आइएमईको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत खिलेन्द्र पौडेलले मुश्तु फिनकर्पसँगको सहकार्य इन्डो नेपाल

रेमिट्रान्स सेवा विस्तारका लागि महत्वपूर्ण हुने धारणा व्यक्त गरेका थिए। त्यस्तै, आइएमईका गौतम नैथानीले मुश्तु फिनकर्प लिमिटेडसँग हात मिलाउँदा इन्डो-नेपाल रेमिट्रान्स सेवामा अर्को कोसेंदुगा थिए। नेटवर्कबाट फाइदा लिन सक्ने उनको भनाइ थिए। उनले भने, 'यो साफेदारीसँग आफ्नो मिहिनेतको कमाइ नेपालका परिवारलाई घर फर्काउन भरपर्दो र सुरक्षित प्लेटफर्म प्रदान गर्नेछ।'

पतञ्जली आयुर्वेद र आइएमई

रक्ले अर्कोलाई...

लगाउनुपर्ने अवस्था रहेको छ।

काग्रेस आफ्नै पार्टीमित्र पनि विरोधाभासमा फसेको छ भने गठबन्धनकारी दलहरूसँग सिट बाँडफॉडमा समेत अस्फिक्षेको छ। शिर्ष नेताहरूका क्षेत्रमा खासै विवाद नभएपनि अन्य क्षेत्रमा व्यापक विवाद रहेको छ। सिट बाँडफॉड कार्यदलले संघीय संसदको मात्र नेट बाँडफॉडमा सहमति जुटाउन नसकेपछि प्रदेशसभाको समेत सिट बाँडफॉड मिलाउने प्रयास गरेपनि त्यसमा समेत ऊ असफल भएको छ। प्रतिनिधिसभाको प्रत्यक्षतर्फ जस्ता १ सय ६५ मध्येमा काग्रेसले १ सय सिट दाबी गरेको छ भने माओवादी केन्द्रले ६०, जसपाले ३०, नेटका एकीकृत समाजवादीले २५ सिटमा दाबी गरिरहेका छन् भने राष्ट्रिय जनमोर्चाले २ सिटमा दाबी गरेको छ।

काग्रेसले दाबी गरेको १ सय सिट मध्येमा ६० क्षेत्रमा कसैको दाबी नरहेकाले गर्दा कांग्रेसले ६० सिटमा उम्मेदवारी पाउने निश्चित जस्तै रहेको छ भने माओवादीले दाबी गरेको ६० सिटमध्येमा १२ सिटमा कसैको दाबी छैन। त्यसैगरी एकीकृत समाजवादीका

अध्यक्ष माधव नेपाल निर्वाचन लड्ने ऐतहट क्षेत्र नं १, भलनाथ खनाल निर्वाचन लड्ने इलाम १, रामकुमारी भाँत्री निर्वाचन लड्ने गुल्मी २, सिटमा गठबन्धनका अन्य दलहरूको दाबी नरहेकाले ती क्षेत्र उनीहरूले पाउने निश्चित जस्तै रहेको छ। जसपालो पनि ८ निर्वाचन क्षेत्रमा एकल दाबी रहेको छ, त्यसकारण गर्दा उसले ती क्षेत्र पाउने निश्चित जस्तै रहेको छ।

प्रमादेशको देउवा सरकार निर्वाचनमा गठबन्धन गरी नेटका एमालेलाई जसरी भएपनि पराजित गर्ने रणनीतिका साथ अधि बढ्दै गरेको बेला सरकारका काम कारबाही भने प्रायः शुन्य रहेका छन्। संसदमा सरकारले पेश गरेका विधेयकहरू हतार हतारमा पारित गराउने रणनीतिमा गठबन्धनकारी दलहरू लागि परेका छन्। निर्वाचन आयोगले सरकारलाई नयाँ कर्मचारी नियुक्ति सरुवा बढ्दुवा नगर्न पत्रमार्फत जानकारी गराएको भएपनि चुनावलाई गठबन्धनकारी दलको पक्षमा पार्न धमाघम कर्मचारीहरूसँग सरुवा बढ्दुवा गरिए आएको छ। भख्तैरै काठमाडौं उपत्यका लगायतका अन्य केही जिल्लाका प्रमुख नियुक्ति सरुवा बढ्दुवा नगर्न सरकारलाई नियुक्ति नियुक्ति सरुवा बढ्दुवा नगर्न सरकारले संघीय संसदको भएको छ।

विनियोगी देउवा सरकार निर्वाचनमा गठबन्धन गरी नेटका एमालेलाई जसरी भएपनि पराजित गर्ने रणनीतिका साथ अधि बढ्दै गरेको बेला सरकारका काम कारबाही भने प्रायः शुन्य रहेका छन्। संसदमा सरकारले पेश गरेका विधेयकहरू हतार हतारमा पारित गराउने रणनीतिमा गठबन्धनकारी दलहरू लागि परेका छन्। निर्वाचन आयोगले सरकारलाई नयाँ कर्मचारी नियुक्ति सरुवा बढ्दुवा नगर्न पत्रमार्फत जानकारी गराएको भएपनि चुनावलाई गठबन्धनकारी दलको पक्षमा पार्न धमाघम कर्मचारीहरूसँग सरुवा बढ्दुवा गरिए आएको छ। भख्तैरै काठमाडौं उपत्यका लगायतका अन्य केही जिल्लाका प्रमुख नियुक्ति सरुवा बढ्दुवा नगर्न सरकारले संघीय संसदको भएको छ।

विनियोगी देउवा सरकार निर्वाचनमा गठबन्धन गरी नेटका एमालेलाई जसरी भएपनि पराजित गर्ने रणनीतिका साथ अधि बढ्दै गरेको बेला सरकारका काम कारबाही भने प्रायः शुन्य रहेका छन्। संसदमा सरकारले पेश गरेका विधेयकहरू हतार हतारमा पारित गराउने रणनीतिमा गठबन्धनकारी दलहरू लागि परेका छन्। निर्वाचन आयोगले सरकारलाई नयाँ कर्मचारी नियुक्ति सरुवा बढ्दुवा नगर्न पत्रमार्फत जानकारी गराएको भएपनि चुनावलाई गठबन्धनकारी दलको पक्षमा पार्न धमाघम कर्मचारीहरूसँग सरुवा बढ्दुवा गरिए आएको छ। भख्तैरै काठमाडौं उपत्यका लगायतका अन्य केही जिल्लाका प्रमुख नियुक्ति सरुवा बढ्दुवा नगर्न सरकारले संघीय संसदको भएको छ।

धुँडा टेक्यो...

शेरबाहुदुर देउवाले कानुनमन्त्री गोविन्द शर्मा कोइरालाई प्रक्रिया अधि नबढाउन निर्देशन दिएपछि प्रक्रिया अधि नबढाउन भएको हो।

प्रधानमन्त्री देउवाले प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु बढाउने प्रावधानले विवाद बढाउने र त्यसको प्रत्यक्ष असधर निर्वाचनमा पर्न सक्ने भएकाले त्यसलाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ। प्रतिनिधिसभामा गत शुक्रबार (१७ गते) राती प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने विधेयक संसदमा खुसुक दर्ता गरिएको थिए। सो विधेयकमा प्रतिनिधिसभाको नयाँ निर्वाचन भई त्यस्तो सभाको पहिलो बैठक बसेको अधिल्लो दिनमात्र अधिल्लो संसदको सभा अन्य भएको मानिनेछ भने प्रावधान राखेको

विनियोगी देउवा सरकार निर्वाचनमा गठबन्धन गरी नेटका एमालेलाई जसरी भएपनि पराजित गर्ने रणनीतिका साथ अधि बढ्दै गरेको बेला सरकारका काम कारबाही भने प्रायः शुन्य रहेका छन्। संसदमा सरकारले पेश गरेका विधेयकहरू हतार हतारमा पारित गराउने रणनीतिमा गठबन्धनकारी दलहरू लागि परेका छन्। निर्वाचन आयोगले सरकारलाई नयाँ कर्मचारी नियुक्ति सरुवा बढ्दुवा नगर्न पत्रमार्फत जानकारी गराएको भएपनि चुनावलाई गठबन्धनकारी दलको पक्षमा पार्न धमाघम कर्मचारीहरूसँग सरुवा बढ्दुवा गरिए आएको छ। भख्तैरै काठमाडौं उपत्यका लगायतका अन्य केही जिल्लाका प्रमुख नियुक्ति सरुवा बढ्दुवा नगर्न सरकारले संघीय संसदको भएको छ।

तहाअभियोग...

संसद र प्रदेशसभाको निर्वाचन हुने भएपछि असोज २ र ३ गते राजनीतिक दलहरूले समानुपातिक तरफका आ आफ्ना दलका उम्मेदवारहरूको नामावली निर्वाचन आयोगलाई बुझाउनुपर्दछ। त्यही कारणले गर्दा अब अप्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु असोज १ गते त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ। प्रतिनिधिसभामा गत शुक्रबार (१७ गते) राती प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने विधेयक संसदमा खुसुक दर्ता गरिएको थिए। सो विधेयकमा प्रतिनिधिसभाको नयाँ निर्वाचन भई त्यस्तो सभाको पहिलो बैठक बसेको अन्य भएको मानिनेछ भने प्रावधान राखेको

संसदको...

स्थानीय तहको निर्वाचनमा पनि स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरूले राजिनामा दिएर मात्र चुनावी प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु असोज २ गते त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ। सरकारले शुक्रबार राती संसदमा दाता गराएको विधेयकको चौतारी विरोध भएको र नेटका एमालेले संसदको आयु लम्बाउने विधेयकमा प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु लम्बाउने विधेयकमा आयु असोज ३ गते त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ।

सरकारको आयु बढाउने प्रावधानको प्रमुख विषयका दल नेटका एमालेले विरोध गरेको थिए। भने राप्राकारा आयु असोज २९ गते त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ। तर प्रमादेशको संसदको आयु असोज २९ गते त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ। तर प्रमादेशको संसदको आयु असोज २९ गते त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ।

भेषेपछि त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ। तर अन्य अप्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु असोज २९ गते त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ। तर अन्य अप्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु असोज २९ गते त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ।

भेषेपछि त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ। तर अन्य अप्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु असोज २९ गते त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ।

भेषेपछि त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ। तर अन्य अप्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु असोज २९ गते त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ।

भेषेपछि त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ। तर अन्य अप्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु असोज २९ गते त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ।

भेषेपछि त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ। तर अन्य अप्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु असोज २९ गते त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ।

भेषेपछि त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ। तर अन्य अप्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु असोज २९ गते त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ।

भेषेपछि त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ। तर अन्य अप्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको आयु असोज २९ गते त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ।

भेषेपछि त्यसमात्रालाई रोक्न देउवाले भेषेपछि त्यसमा दाहाल सहमत भएको छ। तर अन्य